

*„Hol társas ének szólal, ott
a rossz kedvnek már „Jónapot!”
viszály, irigység, gyűlölet,
harag és kín onnét mehet;
fukarság, gond, s egyéb teher
s a bánat rajban lebben el.”*

E szép szavakkal megfogalmazott jó kívánságokat ajánljuk a továbbiakban is a „Zenei nevelésért” aktívan tevékenykedők számára, és mindazoknak akik az Alapítványon keresztül támogatják az énekes és hangszeres zenei nevelést Székesfehérváron.

Márkusné Natter-Nád Klára

Kincses Kalotaszeg

A Kecskeméti Kodály Intézet hallgatóinak kirándulása Erdélyben

Kodály munkásságáról nem hiszem, hogy érdemes beszélni a magyar népzene átfogó ismerete és szeretete nélkül. Zenéjének és pedagógiájának alapköve, esztétikájának meghatározója a négy soros magyar népdal. Erről az alapról, a magyar népzeneről klasszikus értelemben azonban ma már csak múlt időben beszélhetünk. Valós életét befejezte. Azonban élnünk lehet, sőt kell *vele* továbbra is.

A Kodály Intézetben ezévtől tanítom e kincs helyes birtoklására és megértésére a világ sok tájáról érkezett hallgatókat. Egy évi munka után

kerekedtünk fel összesen 16-an, hogy megnézzük, hol is ered, honnan jön ez a forrás, milyenek a gyökerek. Elmentünk három napra Erdélybe.

Ennek előkészítése az a munka volt, melyet heti egy órában tehattünk: a népdal szerkezetének megfigyelése, kinek-kinek saját dalkincsére figyelve. Összehasonlítás, analízis a magyar népdalok segítségével. Igyekeztem a dalok életét és szinte szavak nélkül megfogható belső tartalmát mutatni nekik. Sok eredeti és mai revival felvételt hallgattunk, elmerészkedtünk a jazzes és világzenei megközelítésekig. Talán nem szerénytelenség, ha azt mondom: a kezdeti idegenkedésük és igen csekély ezirányú tudásuk ellenére, a tanév végére mindannyian megszerették és talán meg is értették a magyar népdal kettős – de sosem kétértelmű szövegstílusát, megismerték sokszínű szerkezeti lehetőségeit.

Az első májusi szombat reggelen állt elő a busz, mellyel elindultunk. Volt velünk ír, dán, chilei, olasz, az Egyesült Államok-béli, szingapuri hallgató, a tanári kart *Dr. Nemes László Norbert* igazgatóval ketten képviseltük.

Átérvén a Királyhágón, élénk tárult a dimbes-dombos, hegyes völgyes, gazdag földű Erdély. A szállásunk Kalotaszentkirályon volt, a rendkívül jól szervezett falusi turizmus itteni fellegvárában. A hallgatók a szállásadó helybéliekkel csak kézzel-lábbal tudtak beszélni, de ebből semmi baj nem származott. Vacsorát pedig a vendéglátás összefogója, Vincze Kecskés István fogadóájában kaptunk.

Vasárnap Kolozsváron keresztül Válaszútra mentünk. A híres múzeum, melyet *Kallós Zoltán* Kossuth-díjas népzenekutató hozott létre, most éppen felújítás, illetve átrendezés alatt van. De megbeszélésünk alapján Zoli bácsi azért fogadott minket. Felbecsülhetetlen és felfoghatatlan az a kincs, mely szobánként egy-egy falu népművészetét, hímzését, bútoraikat, ruházatát mutatja be. Megnéztük a híres kollégiumot, ahol a szórványban élő magyar gyermekek tanulhatnak. Olyan helyekről jöttek ők ide, az európai mércével berendezett pazar körülmények közé, ahol kövesút, de iskola sincs. A gyerekeknek hetente kétszer táncházat tartanak, ahol saját születési helyük dalait-táncait gyakorolhatják. Ezen kívül magyar szót és írást tanulnak a többi praktikus dolog mellett. Zoli bácsi kalauzolt minket, végül meghallgatta az ír lányok dalát. Felhívtam figyelmét a két nép dalkincsének sok közös vonására, mire Zoli bácsi a tőle megszokott bölcses-séggel ezt mondta: *minél régebbi kultúrákat vizsgálunk, annál több közös vonás található bennük.* Itt vásárolhattunk daloskönyveket, melyeket igen hamar megkedveltek a hallgatók. Rövid idő alatt sok dalt megtanultak, illetve elénekeltünk, szerencsénkre Nemes László a szövegeket is élethűen fordította.

Kolozsvárra érkeztünk ezután. A főtér most Mátyás király nélkül árválkodik, ellenben kevesebb nemzeti lobogót láttunk. Megnéztük a nagy király szülőházát, a híres Farkas utcát a Szent György szoborral. Este értünk vissza Kalotaszentkirályra. Hétfő volt a nagy elszánás napja. Kolozsváron át Torockóra érkeztünk. Az Európai Örökség faluja egyforma, re-

mek építésű házaival lenyűgözött mindenkit. A múzeumba is bementünk – szintén csak a kedvünkért nyitották ki. Láttuk a főtéren a szőnyeg mosó asszonyokat. Ez a falu arról híres, hogy kétszer kel fel itt a nap. Egyszer valójában, majd a falu határában álló 1020 m magas hegy, a Székelykő mögött. Nos, ezt a hegyet másztuk meg. Aki először teszi, talán nem is sejti: nem is olyan egyszerű vállalkozás. Köves, sziklás és meglehetősen meredek. Ám a fent élénk táruló látvány feledteti a sajgó láb kínjait. Mészire ellátni, alattunk pedig a falu. A visszafelé úton tudtam meg szingapúri tanítványomtól, hogy az ő országában a legmagasabb „hegycsúcs” 100 méteres. Nem így Chilében, ahol síelni a 3000 méteres csúcokra járnak. Lám, a népzene és Kodály révén milyen sokrétű élményhez és tudáshoz lehet jutni!

Visszatérvén a szálláshelyre, a vacsora után kalotaszegi viselet- és táncbemutatóban volt részünk. Rövid ám tartalmas ismertetést kaptunk a vidékre jellemző viselet darabjairól, majd a táncrendet is bemutatták a fiatalok – két pár. A prímás a mostani legjobb tartott helyi zenész: Varga István Kiscsipás volt. A bemutató után csak nekünk muzsikált: a fehérvári betyárokkal kezdte... Hamar rájött, mi mást szeretnénk. A hallhatóink elővették a Válaszúton vásárolt könyveiket és végigénekeltek a repertoárt. Csodás hangulat volt, tánc, ének, csujjogató. És Kalotaszeg mindenütt. Hajnalik, keservesek, csárdások... A messziről jött fiatalokat látva ismét megállapítottuk: szép és izgalmas a magyar népzene. Pillanatok alatt megértették alkalmazásának módját. Beleéreztek hogyan kell vele bánni. Megértették a „múlatás” szó értelmét, amely a magyar ember számára sosem egy ordenáré, üvöltözős, magából kikelt értelmetlen szórakozás. Több annál: érzélem közvetítés.

Másnap reggel Bánffyhunyadon álltunk meg, ahol heti piac volt. Vége-láthatatlan sorokban lehetett kínai ruházatot, de helyi zöldségmagot és itteni hímzést vásárolni. Alkudni pedig kötelező volt. Itt is és a körösfői utcai árusoknál is bevásároltak: véletlen vagy sem, jó ízléssel válogattak.

Biztos vagyok benne, hogy egész évi munkánk így kapta meg a hozzá méltó koronát. Nemcsak a népzene „tantárgy” lényege, de a magyar szerzők műveiben rejlő zenei gondolkodás, szimbólumrendszer is világosabbá vált előttük. A népzeneről s a népművészetről nem mesélni kell, hanem megmutatni a távolról jövőknek s a fiataloknak: hogyan „használgják” ezt, hogyan éljenek vele.

És itt most nemcsak a „messziről jöttek”, de mi, magyarországi tanárok is gazdagodtunk.

Fehér Anikó

